

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono,

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Martis vigesimâ-quintâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXVI.

M. MATTHÆO-THOMA LACASSAIGNE,
Doctore Medico, Præside.

An Bubones Febribus malignis supervenientes immaturi, causticis aperiendi?

I.

EA est humani corporis innata facultas, ut non solùm variis emunctoriis, si quid intùs venenosi subrepserit foràs eliminare allaboret; sed etiàm dùm ad partes externas humorem morbificum deponit, viscerum compagem immunem ab ipsius labe præstet.

Hosce virium naturæ medicatricium effectus quotidiana evincit observatio, & eos sub evacuationum, vel Bubonum criticorum nomine Clinici designaverunt. Non utrumque tamèn æquè salutare præsidium & quæ per abscessus fiunt judicationes difficiliores iis quæ per evacuationes absolvuntur. Ipsis protuberantibus mitescit mali ferocitas, sed nimiùm ne crede malefidæ quieti, nondùm fractus omninò jacet hostis, & brevì atrociùs adhùc desæviet. Non enìm digesta materies hos tumores efficit, & cum ipsi rarò aut sempèr difficilè in suppuratum abeant, profundiùs latens deposita mali fomes resorbetur, &, ut sæpiùs evenit, inopinato in pulmones aut cerebrum decubitu ægrum de medio tollet.

Causticis itaquè immaturi sunt aperiendi Bubones si ipsorum ope laudabilis suppuratio celeriùs promoveatur, & facilior indè materiæ morbificæ pateat exitus.

I I.

QUOD crudum in vasis contentum morbum constituit, humoribus nostris assimilari si nequeat, coctione indiget ut expellatur, sic etiàm si capillaribus impactum hæreat, & resolvi non possit, nec debeat, necessum est ut pars quam oppugnat, obortâ inflammatione, suppuret. Mechanismum autèm quo talia perficit natura altiùs ne perscruteris, in ipsâmet febre reperies. Ità postquàm in frigore febrili extremorum resistentia vi cordis prævaluit, victrix, calore adaucto, vis cordis resistentiæ extremorum prævalet. Hæc autèm diù concipi nequit, quìn ex crebriori attritu sanguinis à corde affluentis, & à vasis obstructis repulsi, major adhùc calor exsurgat. Ut enìm à circuitu humorum per vasa elastica naturalis calor pendet, sic in febre quò magìs compactus est sanguis qui influit, quò magìs angusta vèl obsessa sunt vasa quæ renituntur, quò manifestior velocitas motûs qui talem sanguinem per talia vasa pellit, eò insigniora sunt caloris incrementa. Nec potest crescere motus sanguinis quìn Encephalon quod novas cordis suppetias perpetuò mittit, frequentiùs adiens, vires ipsius adhùc augeat per nervos majori jàm spirituum copiâ instructos; ità sensìm vincitur circuitûs obstaculum & stagnantia attritu solvuntur, coquuntur, & criticè variis colatoriis expelluntur.

Similiter etiàm cùm in glandulæ cujusdam parenchymate decubuit febrilis incendii fomes, vasa obstruit, distendit, stimulat, inflammat, rotundus, rubeus, calens & dolens tumor adest, febris topica nascitur. Sed adauctis arteriarum oscillationibus, si ità attenuari nequeat obstructionis causa, ut resolutionis spes nulla sit, disrumpuntur vasa, fluidum effundunt, quod cum humore qui infixus erat immixtum, eum solvit, involvit, & mutat in homogeneam illam materiem puris nomine insignitam.

Hæc autèm perficiuntur si sua tempora debitè percurrat ipsa febris, si sufficiens & bonæ notæ sit tumoris inflammatio. In febribus verò mali moris, ubi septicum miasma vitales spiritus & humores inficit, vasorum actio languet, fluida non subacta vapescunt, coctio nulla fit aut ferè nulla, stasibus ad partes nobiliores obortis, in conflictu procumberet æger, nisi tùm factâ metastasi in glandulis sub cute delitescentibus, projiceretur deleterium, & Bubones producerentur. Multùm tamèn adhùc abest ut tùnc sibi sola sufficiat natura. Celerem in tumore suppurationem promovere debet; lentè si procedat, timenda deleterii resorptio tragœdias certò allatura. Sed maligno miasmatis afflatu fractus est vasorum elater, vires vitæ enervatæ tanto operi impares evadunt. Tumor enìm non acutè dolet, non rubet nec protuberat. Calor in ipso mediocris est, & quamvis maturantia adhibeas efficaciora, pus raro aut sempèr difficile efformabitur, rariùs adhùc & difficiliùs exitum sibi parabit ad exteriora. Quid igitùr faciendum? resolutionem tentare piaculum est, suppurationem itaquè promoveas.

I I I.

IN causticis autèm ea est virtus, ut suppurationem accelerent, Causticum enìm dicitur quod corpori applicatum fibras corrodit, & escharram producere valet: duplex est, actuale nimirum, & potentiale. Actuale in ipsomet igne reperies; in triplici naturæ regno, potentiale. Sed non satìs erat ut obvia tot corpora, caustica suppeditarent: Chimici labores etiàm alia ex alkalinis acidisque salibus elicierunt. Earum in Chirurgiâ usus præcipuè invaluit, & ignis ab omnibus ferè ablegatur. Chymica namquè caustica efficaciori actione indicationibus præstò sunt; opportunè applicata, humido exhalante solvuntur, spiculis suis salinis fibras cutis diffindunt, tumoris partem cui adhærent, ero-

dunt, & cum eâ escharram efformant. In vicinis intereà partibus solidorum tonum erigunt, inflammationem languentem suscitant, & calorem adaugent. Ea verò sunt quæ necessariò puri natales præbent. Excitatis reverà applicatione caustici his motibus, pus sub escharâ natum, eam pellit, abscessus rumpitur & in purulentum humorem conversa deleteria materies, quâ datâ portâ ruit. Quæ postea sequitur suppuratio, eò securiori gressu procedit, quò tardiùs exsiccatur. Sic tota glandulæ substantia quod vitiosi continebat effundit; non inanis ipsius resorbtionis metus evanescit, & si quid adhùc virulenti cum humoribus volveretur, in partem minùs resistentem decumbit, undè perfecta crisis, & absoluta curatio.

I V.

At in febribus malignis ab incisione Bubonis ope scalpelli tòt commoda ne speres. Si quid purulenti jàm adsit in tumore, ipsâ evacuabitur, sed quod in anfractuosis glandulæ recessibus hæret suppuratione, ut retulimus, indiget, & absquè inflammatione pus non generatur. Medium itaquè eligendum est, cujus stimulo phlogosis illa salutaris nascatur. In incisione verò illud non invenies. Semel enìm incisione factâ, debilitata jàm vasa magis adhùc relaxantur, extinctâ ferè vi vitæ, vulneris labia non inflammantur, ichorem loco puris eructant, subsidet tumor ferè gangrænosus, & delitescentia lethalis sequitur. Caustici verò actione non solùm humori jàm collecto ad exteriora via panditur, sèd cæteris etiàm, ut ostendimus, occurritur indicationibus. At in rebus Medicis quid ratiocinia valent, nisi confirmentur experientiâ? Eò certiori etiàm fundamento nititur illa Bubones aperiendi methodus, quò ab omnibus ferè clinicis feliciori cum successu usurpatur. Nos quoquè salutares ejus effectus experti sumus in illâ quæ Cassellis Hassorum desæviit epidemiâ per autumnum anni 1760 & integram subsequentem hiemem. Ejus historiam paucis exarare liceat.

Regis Exercitus, in quo tùnc Medici munere fugebamur versùs Augusti finem, propè illius urbis mœnia castra sua ad aquilonem posuerat. Monticulum ala dextra occupabat, centrum declive solum, ala verò sinistra demissum paludosum, in cujus vicinia mons erat densis obsitus arboribus.

Ad Octobrem usquè mensem satìs amœna serenaque fuerat tempestas, nec Dysenterias, Febres biliosas remittentes & intermittentes admodùm lethales effecerat. Sed eo sub tempore Auster aut Africus continuò flans, constitutionem pluviis ità fœtam & ideò insalubrem attulit, ut benigna morborum species in Febrem malignam putridam mutaretur. Quamvìs malè sana sic fuerit tempestas, castris tamèn se continuit Exercitus ad medium usque Novembrem. Ægrorum etiàm numerus quotidiè increbuit. Alæ sinistræ Legiones, ut in humidiori loco degentes, morbo præcipuè infestabantur, & talis erat ipsius apparatus:

Incipiente morbo lassitudinibus dolorificis tibias imprimìs conquassantibus ægri laborabant, & frigoris calorisque vicissitudines experiebantur. Pulsus erat debilis, citatus, & capitis dolor immanis in orbitarum fundo ità sæviebat, ut oculos aperire vìx poterant; lingua, flavo viridescente sedimento cooperta ad radicem, in apice intensè rubescebat. Os interià amarescere, vultus pallore infici. Respirationem sicca tussis divexat, & pondus ad cardiam eam difficilem efficit. Tumet ventriculus, & eum nauseæ & vomitiones excruciant. Vermes œsophagum adeuntes ore egrediuntur, dejectiones variæ, urinæ tenues, interdùm turbidæ. Cutis sicca, exanthemata tùnc rara, & sempèr symptomatica.

Sed ingravescente morbo, crustâ nigrâ lingua tegebatur, ad pectus delata morbosa materies symptomata pleuritidem, aut peripneumoniam mentientia inducebat; si cerebrum impeteret, delirium nervosaque symptomata, certa mortis imminentis auguria.

Ast si cutis, quæ hùc usquè sicca fuerat, sudore madesceret, vèl parotides protuberarent, aliquid boni præsagiendum erat. Cùm sudoribus enìm efflorescebant exanthematicæ eruptiones, & cardiacis antisepticis adjuta natura crisim absolvebat. Nec Emollientia, maturantia vèl exquisitissima, ad suppurationem parotides conducebant, nec feliciori successu ferro incidebantur. Ad causticum, ut ad sacram salutis anchoram, confugiendum erat, & meminisse sempèr juvabit, ejus ope permultos ex orci faucibus evasisse.

Cætera in decursu morbi illius putridi adhibita de industriâ prætermittimus auxilia, ut quæ ad scopum minimè collimarent.

V.

NON indistinctè tamèn applicanda sunt caustica. Si enìm puris fluctuatio jàm in Bubone persentiatur, anteponenda sanè lanceola, & tumor incidendus. Si calor, inflammationis individuus comes, humoris coctioni sufficere videatur, tùnc etiàm à causticis abstinendum.

Ast, inquies, in his quidèm casibus ubì caustica suademus, nonnè satiùs esset stimulantibus topicis, calefacientibus phlogosim & suppurationem promovere, quàm ægrum diris, quos causticum infert, doloribus divexare? Horumce medicamentorum actio, nec certa, nec secura nobis apparet; etenìm calore quem in Bubone excitat, in schirrodeam indolem eum convertere potest, vèl spasmodeâ vasorum constrictione, si tenuis & ichorosus sit humor delapsus, ipsius delitescentiæ ansam præbebit. Quod verò ad dolorem spectat, non adeò immanis est in parte deleterio morbi jàm debilitatâ, ut tolerari nequeat. Vasorum tamen actionem & tonum erigunt etiàm caustica, sed ab ipsis non timenda, ut à calefacientibus materiæ resorptio, viam enìm simùl aperiunt quâ foràs amandari potest. His igitùr perpensis concludimus:

Ergo Bubones Febribus malignis supervenientes immaturi causticis aperiendi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Franciscus THIERRY, *Regi à Consiliis Medicis.*	*M. Hugo* CAPET.	*M. Stephanus* POURFOUR DU PETIT.
M. Anna-Claudius DORIGNY.	*M. Petrus Augustinus* ADET.	*M. Paschasius* BORIE.
M. Joannes-Baptista COSNIER.	*M. Jacobus* BARBEU DU BOURG, *Regiæ Scientiarum Academiæ StoKolmiensis & Societatis Regiæ Monspeliensis Socius.*	*M. Florentius-Carolus* BELLOT, *Professor Regius.*

Proponebat Parisiis LUDOVICUS-CLAUDIUS GUILBERT, Parisiensis, Doctor Monspeliensis, Regis Exercituum Medicus ordinarius; necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos Auctor, A. R. S. H. 1766. A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1766.